

Izšla razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana, poštni predal šte. 168.

Štastar za telegram: »Napreč«, Ljubljana.

Glasnik račun št. 18.807.

NAPREČ

Stane mesečno Din 25—
za iznajem Din 35—
Oglasi:
Prester 1) (55 din) 60 par. Mali oglasi: beseda
60 par, najmanj 5 Din.
Dopise funkcionarje in podpisujte, sicer se ne
priobčijo. — Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije za list so pošiljane prosto.

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja začasno le enkrat na teden in stane mesečno 6 dinarjev.

Letnik VII., šte. 44.

Četrtikova

„Naprečeva“ številka
izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasilo
Kmetstvo-delavske zveze
Stane letno 72 Din — mesečno 6 Din

Centralistična politika in jugoslovanska socialna demokracija.

Od prevrata sem je nacionalno vprašanje v Jugoslaviji, to je vprašanje, kako naj se država SHS upravlja, brez dvoma najvažnejše, ki vzbuja zanimanje vseh slojev prebivalstva. Vsaka izmed množičnih strank ima svoje naziranje, kako naj se uredijo razmere med Slovenci, Hrvati in Srbi. Vendar pa lahko razdelimo vse stranke v tem vprašanju v dve glavni skupini: ena zastopa v teoriji in praksi centralistično, a druga zvezno, federativno ureditev države.

Pri sedanjih razmerah v Jugoslaviji, kjer imamo v vsaki pokrajini drug jezik, različne šege, različno šolstvo, različne zakone, torej različno pravo — tako n. pr. popolnoma različne davčne zakone in uredbe in radi tega tudi različne dajatve — je vsaka centralistična ureditev države brezpogojno hegemonistična, to je zavojevalna in radi tega protiljudska.

Za centralizem so danes odkrito samo beograjski velekapitalisti, a med strankami na tej strani Save in Drine samo tkzv. samostojni demokratje, ki zastopajo protidemokratsko idejo, da lahko manjšina mestne gospode nasilno vlada nad kmetiskim in delavskim slojem.

Belgrajska kapitalistična klika ter njeni plačani in neplačani agenti so torej odkrito za centralistično politiko, ker imajo svoje stranke tako urejene, da odloča v njih en sam človek s svojimi najbližjimi tovariši, zato so vsi zagovorniki centralizma obenem tudi vneti zagovorniki monarhizma.

Ogromna večina ljudstva pa je — če že ne po svojem razumu pa gotovo v srečo — za federalistično ureditev države SHS, to je za tako zvezo Slovencev, Srbov in Hrvatov, da bi bili zadovoljni in enakopravni (z enakimi pravicami in dolžnostmi) tako Slovenci kakor Srbi in Hrvati.

Centralizem ali federalizem, to sta dva velika tabora, v katera se ločijo stranke v narodnem vprašanju v državi SHS. Centralisti pravijo: ljudstvo je še nezrelo, nepismeno, se ne more in ne zna samo upravljati, zato moramo imeti močan center, centralno oblast, ki ima toliko moč, da uveljavi in izvede svojo voljo. Taka centralistična uprava je brez dvoma v korist belgrajskemu kapitalizmu, ki se je v 7 letih silno razvil, dasi je bilo po vojni v Srbiji vse gospodarstvo v ruševinah. Srbskemu kmetu in delavcu pa je prav tako škodljiv kakor prečanskim pokrajinam. Kapitalizem je pametnejši zver, da čim bolj raste, tem večji je njen pohlep za profitom. Dočim je centralizem prva leta po vojni srbskemu kmetu in delavcu še nekaj prizanašal, je danes napram njima prav tako brezobziren kakor proti vsemu ljudstvu v prečanskih pokrajinah. Vendar srbski kmetje in delavci tega še niso spoznali, ker zavednost raste počasi. Zato glasujejo še vedno za kapitalistični centralizem, za g. Pašića.

Del slovenskih in hrvatskih malo-meščanov — v Pribečevičevih in Žerjavovi stranki — ki gleda samo na

trenutne koristi, podpira tudi odkrito centralistično ureditev.

Vse ostalo ljudstvo pa je v srečo za samoodločbo, za resnično enakopravnost. V srečo — poudarjamo! — ker ljudska zavednost še ni tako zrasla, da bi se ljudstvo zavedalo, da federacija, samoodločba, samouprava in enakopravnost ni mogoča, če je ljudstvo samo s svojimi napori, boji in poštenostjo ne ustvari Ljudstvo mora samo odločati, a ne čakati na odrešenje od Pašića, Radića, Korošca itd. itd.

Ljudovlada je mogoča samo tam, kjer ljudstvo sodeluje in sodeluje na ta način, da se organizira v svoji politični stranki, ki jo tudi samo vzdržuje in upravlja. Delavci in kmetje tako dolgo ne bodo sami vladali, dokler ne bodo organizirani v stranki, ki bo zastopala koristi del. razreda. Delavsko-kmetске razr. pol. organizacije pa se v temelju razlikujejo od vseh kapitalističnih političnih strank. V kapitalističnih strankah odločajo posamezni ljudje ozir. banke. Banke kapitalistične stranke tudi vzdržujejo, vzdržujejo tudi kapitalistični tisk in propagando. Delavsko-kmetška stranka pa mora biti tako urejena, da jo vzdržujejo in vodijo nje člani sami, t. j. na demokratičnem temelju. Vsak član mora čitati in z naračnino vzdrževati strankin tisk, vsak član mora biti organiziran, t. j. pokazati mora svojo zavednost s članskim prispevkom, vsak član mora posečati zborovanja, sestanke in diskusije svoje organizacije, mora voliti svoje delegate za strankin kongres, mora širiti ideje svoje stranke in njen tisk med ljudstvom, ki še ni tako zavedno.

Tako mora biti urejena socialna demokracija. Naša socialna demokracija je že pred vojno nastopila za federativno republiko na Balkanu. Ona se je skupno z vsemi demokratičnimi elementi borila že v Avstriji za načelo samoodločbe in samouprave. Bila je odločno proti kapitalistični vojni politiki, zato je imelo ljudstvo po prevratu zaupanje vanjo: pri volitvah v konstituanto je bila več ko polovica ljudstva za socialno demokracijo (socialiste in komuniste) in za njena državno-pravna načela. Žal pa so se tudi v socialni demokraciji pojavili voditelji s kapitalističnim mišljenjem, ki so hoteli odločevati sami brez članov za zeleno mizo. Tako je prišlo do Kristanovega ministerializma in oportunistizma, ki je dovedel stranko do razkola. Toda stranka je bila dovolj močna, da je izločila s pomočjo načela javnosti, s progresivnim strankinim davkom in s strogim izvajanjem pravilnika vse one, ki so hoteli vladati brez članov. Kristan, Prepeluh in njiju prijatelji, ki so praktično podpirali hegemonični centralizem za ljubo par ministrskih in poverjeniških portfeljev, so odšli v kapitalistične stranke.

Absolutistični centralizem podpira tudi današnji odločujoči voditelji soc. partije v Belgradu. Oni so iz akcijske-

ga programa izločili eno izmed glavnih točk erfurtskega programa: boj za samoodločbo narodov. To so napravili vladajočemu režimu na ljubo, ki jih je nagradil za ta njihov tihi sporazum z delavskim organizacijam odvzetimi domovi, tiskarno, knjigar- no in z imenovanji glavnih voditeljev v institucije, ki jih plačujejo delavci: v delavske zavarovalnice in Delavske zbornice.

Delavski razred pa ima od tega »sporazuma«, od te kapitulacije socialpatriotov samo škodo, a nobene koristi. To uvidijo najpreprostejši delavci že danes. Široke množice ljudstva instinktivno čutijo breme kapitalističnega centralizma.

Takozvane avtonomistične stranke, ki so v besedah za samoodločbo in samoupravo, dejansko pa zastopajo interese verskih kast, so vedno pripravljene skleniti »sporazum« s centralisti, čim ji ti obljubijo kake koncesije za verske kaste, ki so v teh strankah odločilnega pomena.

Tako je danes zavedni del delavskega razreda, ki je ostal zvest programu proletarske socialne demokracije, žal osamljen v boju za samoodločbo in samoupravo narodov in ljudstva. Vendar nas ta osamelost ne sme plašiti. Ideja samoodločbe in samouprave zmaga po vsem svetu. Ona mora zmagati, ali pa bo svet šel v novo bojno klanje, v novo barbarško dobo. Slovenski, hrvaški in srbski mali kmetje bodo po Radićevi kapitulaciji kmalu spoznali vse breme absolutističnega centralizma, kakor so delavci že spoznali kristanovce, korunovce in druge sporazumaše s kapitalističnimi demokrati.

Danes bi se vsak nekoliko zavednejši delavec smejal Kristanu, če bi mu rekel: »Minister bom postal, da bom lahko kaj za vas delavce storil.« Danes delavstvo že dobro ve, da je vse socialne pridobitve izvajalo takrat, ko je bilo kompaktno za razredni boj, a izgubilo jih je radi sporazuma s Pribečevičevimi demokrati. Kmalu se bodo tudi kmetje smejali onim poslancem, ki silijo v vlado, ne da bi izvajali za ljudstvo temeljno pravico človeka: pravico samoodločbe in samouprave.

Zares zelo nezaveden bi moral biti delavec, ki bi bil za centralizem, za centralizem, ki hoče prestaviti slovensko industrijo v Srbijo in Bosno, za centralizem, ki smatra prečanske kmete in delavce za antidržavne elemente, ki naj plačujejo, a upravljal bo center, za centralizem, ki uvaja v upravo korupcijo, v šole nevednost in fraze, v ljudstvo nepismenost, za centralizem, ki vidi rešitev malega naroda v neprestanem oboroževanju, v trošenju denarja za militarizem, za centralizem, ki uvaja namesto direktnih progresivnih davkov vedno hujše indirektno davke, za centralizem, ki takoj postavi ljudstvo in njegove izvoljene zastopnike izven zakona, kadar je v nevarnosti njegova večina v parlamentu.

Tak zastopnik delavstva je zatajil ves program socialne demokracije, ali pa ni imel o programu socialne demokracije nikoli niti pojma.

Rešitev posameznika je v zmagi razreda.

Člani strokovnih sekcij Skupnega doma se vse premalo ozirajo na članek v Soc. koledarju 1925: »Za skupni nastop«. Vsak misli, da že vse ve in zna, če ga je enkrat prečital. Tudi debate je med članstvom premalo. Zato se z razširjenjem sekcij množijo vprašanja, kakšne da so podpore pri Skupnem domu.

Kakor je nerodno, vendar je treba na tako vprašanje odgovoriti odkritosrčno, da v Skupnem domu ni takih podpor, kakršne so obljubljale stare strokovne organizacije.

Če zbolíš, te bo Skupni dom podpiral na ta način, da bo odpravil nered pri bolniških blagajnah. Kadar bo tam red, bo imel vsak bolnik resnično bolniško oskrbo ves čas, dokler ne ozdravi, njegovi otroci bodo pa tudi preskrbljeni. Kaj ti danes pomaga, če ti da strokovna organizacija za nekaj tednov še par dinarjev povrhu, potem pa, ko te OUZD neha podpirati, ker si predolgo bolan, je tudi strokovna podpora že davno izčrpana. V novi pragmatiki Konsumnega društva za Slovenijo je n. pr. določba, da imajo nastavljenici v slučaju bolezni pravico do plače za par tednov, starejši tudi nekaj mesecev, po 40 letih službe že kar za 8 mesecev. Torej 8 mesecev bo imel plačo in od OUZD podporo, potem 4 mesece samo suho podporo od OUZD, potem pa ničesar več, kvečjemu če bo imel nekaj penzije. Bolan bo pa moral biti še par let, ker se pri praznih loncih težko ozdravi. Še hujše je za onega, ki je zbolel še prej, predno ima več let službe za seboj. Pri nezgodah imamo vsaj ne- zgodno zavarovalnico, če dobiš pa revmatizem, jetiko ali podobno bolezen, si pa izročen usmiljenju cestnega jarka, čeprav si si bolezen nakopal v službi družbe. Če bi imela družba vsaj toliko čuta, da bi ti dala kako lažjo službo — pa te so rezervirane prijateljem.

Če pravi kapitalist, da te ne potrebuje več, letaš okoli za drugo službo in končno ostaneš brez posla. Strokovne organizacije ti za nekaj tednov pomagajo s par dinarji, da ni ne za življenje, ne za smrt, potem pa hajdi krast ali se pa obesi! Skupni dom ti ne obljublja teh par dinarjev, ampak te bo izobrazil in zaščitil, da boš le redkokdaj prišel v tak položaj, takrat pa ti bo dal dela in zaslužka bodisi s posredovanjem, bodisi v lastnem podjetju. Če bo treba, boš delal tudi kaj drugega, ne le samo svojo profesijo, brez dela namreč ne boš hotel nikdar živeti, če si socialist.

Če te bo hišni gospodar vrgel na cesto (kakor te bo prihodnje leto lahko, ko bo konec zakona o zaščiti najemnikov) ali pa če boš moral iti s trebuchom za kruhom v nov kraj, kjer ne boš našel stanovanja ali pa le za tako ceno, kakršne ne boš mogel plačati (v Ljubljani n. pr. zahtevajo nekateri za 2 sobi s kuhinjo 1.500 Din mesečno, torej več nego delavec sploh zasluži!) — kdo ti bo takrat stal na strani, če ne Skupni dom? Poskrbi, da bo kmalu imel na razpolago vsaj

nekaj stanovanj v najvažnejših delavskih občinah! Proti hišnim gospodarjem bo stavka še manj mogoča, nego proti fabrikantom!

Ko bo Skupni dom že imel nekaj poslopij, bo gotovo rešil tudi najbolj kričeče socialno vprašanje, vprašanje sirot. Danes so prepuščene vse »dobrim ljudem«. In ti dobri ljudje gonijo otroke od praga do praga, v najboljšem slučaju jih dajo v kakšno klerikalno sirotišnico, kjer jih vzgojijo v srednjeveške hlapce in dekle. Zavetišče in vzgojevališče je zelo nujna potreba, zlasti po industrijskih krajih. Pri takem zavodu mora pa biti tudi prilika materam, da svoje otroke tja pošiljajo; kadar so same na delu. Tam bi se vzgajali lahko svobodni ljudje, ki svojih staršev ne bi preklinjali, češ, zakaj ste me spravili na svet!

Pri tem naj nihče ne obupava, češ, to je vse v megleni bodočnosti. Začeti je treba, pa bo. Ko bo tak zavod v enem kraju stal in ko bodo ljudje spoznali, da klerikalno »usmiljenje« nikakor ni zastoj, ker ga naša javnost in domovinske občine otrok precej drago plačujejo, takrat bodo sledili podobni zavodi tudi drugod in tudi živeči starši bodo pošiljali svoje otroke vanje, namesto da bi jih izročali »dijaškim materam«, ki živijo od profita takih šolskih otrok z dežele. Kajti v teh zavodih bo solnce in luč, ne pa srednjeveška noč in tema.

Vse to bi že davno lahko bilo, če bi naši ljudje rajši pazili na svojo izobrazbo, nego na velike zvonove, pozlačena bandera, zastave in procesije vseh vrst. Če bi ne iskali ideje v zlatih bogovih in bogatih zlatarijih (kapitalistih), ampak če bi jo do konca domislili in potem izvršili. Ali je treba mnogo učenosti, da razumeš Marksove besede: »Proletarci vseh dežel, združite se!« Vsak to razume! Ravna se pa ne po tem, ker vidi le redko zmago, ki ji vselej sledi poraz. Zavedni socialisti pa vedo, da je to zato, ker še nikdar nikjer ni bilo zavedne, duhovno epotne organizacije, ki bi ne le združevala, ampak tudi združila. Marks pravi:

»Od časa do časa zmagujejo delavci, toda le začasno. Pravi sad njih bojev ni neposredni uspeh, temveč napredujoča združitev delavcev.«

Zato ni sedanja razbitost delavskega gibanja nič usodnega, ampak nekaj naravnega. Nov čas zahteva nove, bolj napredne združitve; tesnejše združitve, ki ne bo samo molila skupnega idejnega malika, ampak ki bo tudi skupno delala in živila. Združitev, ki si bo zgradila Skupni dom, v katerem bo gospodarilo delo, ne kapital. Lastno delo, ne delo premaganih sužnjev. Svobodno delo, ne delo prisilne delavnice. Delo za potrebo ljudstva, ne za luksuz gospodarjev, malikov in bogov.

Če bi vsaj desetina delavcev to razumela in začela za te cilje delati, bi ne bilo treba vsako leto po 5 »zedinjevalnih kongresov«, ampak bi bilo delavstvo takoj zedinjeno. Tudi brezposelnosti bi bilo takoj konec, ker 8 urnega dela je za vse dovolj, ki hočejo delati, samo profita ne bo za tiste, ki delati ne marajo, in ki zato silijo druge, da delajo nad 8 ur na pol zastoj. V svojem Skupnem domu bo delavstvo zidalo in delalo na svoj ukaz, po svojem preudarku, s svojimi delovnimi sredstvi, za blagostanje delavskega razreda. Trofi bodo morali tudi delati, če bodo hoteli živeti.

Skupni dom je napredujoča združitev delavcev, je pravi sad delavskih bojev zadnjih let. Ta sad dozoreva počasi, a dozoreva. Če hočeš, da bo prej dozorel, začni tudi ti o njem ne le misliti, ampak tudi zanj delati. Združi se z njim!

Ne vprašaj pa, koliko podpore boš dobil, če pristopiš. To je vprašanje za vstop v kakšno bratovščino, ne pa v razredno zavedno organizacijo. Najprej je treba skledo napolniti, potem bomo šele jedli iz nje. Najprej je treba Skupnega doma, potem šele bomo v njem stanovali in delali.

Razno.

r Železničarski zedinjevalni kongres je bil preteklo soboto in nedeljo v Ljubljani v klerikalnem »Ljudskem domu«. Objavili bomo prihodnjič daljše poročilo, da bodo delavci videli, kako delajo patentirani »zedinjevalci«. Nekaj stvari pa moramo povedati že danes. Začel, vršil in končal se je zelo pompozno, kakor kakšna velika cerkvena ceremonija: zjutraj procesija z godbo po mestu, v dvorani pa tudi petje in godba, pa godba in petje, nato je oznanil neki strokovni župnik, kakšne bodo pridige, nato zopet godba in tako dalje vse do: Ite, missa est! — Kongres sta prišla pozdravit tudi Radičeva poslanca Kelemina in Pucelj in delegati so jima ploskali, predsednik pa jih je seveda lepo in vdano pozdravil. Govorili so mnogo o razredni zavednosti in boju itd. Kako to mislijo, so Pucelj in Kelemini precej pokazali. Za predsednika zedinjevalne organizacije je bil izvoljen znani Kristanov prijatelj Jakob Kovač. — Že to bo marsikomu dovolj, za natančnejšo ilustracijo, ki bo vsakemu odprla oči, bomo pa objavili, kakor rečeno, tudi obširnejše poročilo.

r Boljše pozno, ko nikoli. Voditelji »komunistov« so vendarle začeli študirati abc socializma. Začeli so čitati naš socialistični koledar. Ker ga čitajo površno, kakor vsako drugo stvar, ga seveda še ne razumejo. Ali površnost je znak malomeščana. Malomeščan se s površnostjo baha, ker je to plašč za njegovo neznanje. V oči jih bodejo strokovne sekcije naše stranke. Te jim nikakor ne gredo v glavo. Seveda: če je glava polna sindikalizma, ki ga nam očitajo — kako smešno je to! — in če je glava polna oportunitizma, potem je težko doumeti marksizem in marksistično politiko. »Komunistični« pučisti sploh vedno prekrasno presojajo politično situacijo in politične stranke. Pred volitvami so izdali parolo: skupaj z Radičem! S Prepeluhom so se pogajali za enotno fronto. Da bi vodili boj skupno z zavednim delom proletarskega razreda, na to se niti ne spominjajo. — Zalete! so se s sindikalizmom, pomagali Svetku in Korunu na noge. Zares lepa služba! Za vse to hočejo biti celo sveti mučeniki, ki se jih kritika ne sme dotakniti! — Kdaj bodo komunistični delavci sprevledili, kam jih pelje par nezavednih in nemarksističnih voditeljev pod marksistično krinko?

r Politične novice. Parlament ima v delu invalidski zakon. Invalidi bodo dobivali po določbah tega zakona 40 do največ 400 Din mesečno; kaplarji, podnaredniki in naredniki nekaj več. Komu prisodijo večjo invalidnost, je znano iz dosedanje prakse. — Prosvetni minister je zaprl že več gimnazij, obeta pa tudi redukcijo drugih šol. O da, v Jugoslaviji imamo šolanih ljudi že vse preveč, ljudstvu pa šole sploh škodujejo, čim bolj se izobrazujejo, temveč je med njim »protidržavnih elementov.« — Ministrstva namepravajo reducirati, to bi bilo pa res pametno. Ampak reducirajo jih že par let in znano je, da smo imeli tudi že ministre brez portfelja, kajti število ministrstev bodo morda zares reducirali, števila ministrov pa najbrž ne. Vlada izdeluje baje novi proračun, za militarizem so odločene 3 milijarde dinarjev, za vse drugo pa 9 milijard dinarjev. Že to kaže dovolj, kako gospodarji vladajoča buržuazija.

r Lepo nam je serviral g. Pucelj politiko g. Kristana na nedeljskem shodu na Drenovem griču. Ko je neki delavec dejal, da bo šele takrat boljše, ko ministri ne bodo več samo za svoj želodec skrbeli, je rekel v odgovor g. Pucelj tudi, da je prvi minister (t. j. Kristan), ki so ga poslali »socialisti« v vlado, imel gotovo večji apetit, kakor on, Pucelj. Za ta odgovor so mu skoro vsi zborovalci ploskali, dasi je sicer ploskalo samo kakih 20 samostojnežev. Tako je Kristanovo ministrovanje koristilo delavstvu! (Citaj članek »Kmečko-delavska zveza«, tam je poročilo o tem shodu.)

r Grška vojska je zasedla nenadoma in brez pravega vzroka precej velik del bolgarskega ozemlja. Društvo narodov proti grški vladi, naj takoj izprazni bolgarsko ozemlje, a Grki se obotavljajo. Na meji je bilo nekaj bojev, vendar pa se Bolgari baje niso mnogo ustavljali Grkom, ti pa so ob-

streljevali bolgarsko mesto Petrič tudi z artilerijo. — Do teh dogodkov je prišlo, tako poročajo, radi nekkih obmejnih stražnic. Bolj znano je, da se nahajata v zelo težavnem položaju obe vladi, tako grška kakor bolgarska. Znano je, da sta obe nasilni in da so obe postavili oficiriji, a ljudstvo se upira. Vojna na meji je torej brez dvoma obema vladama dobrodošla, ker lahko obrneta zanimanje nezadovoljnega ljudstva na mejo.

r Ta številka »Napreja« ni tako urejena, kakor je imelo uredništvo namen. V tiskarni se je pokvaril stavni stroj, zato je v listu samo tisto gradivo, ki je bilo najprej postavljeno.

r »Arbeiterzeitung« piše: Delavci, nameščenci, uradniki, sodrugi! Vaši nasprotniki gredo proti vam v boj z morilnim orožjem, oropati vam hočejo vse vaše pravice in pridobitve. Za sužnje in divjačino vas smatra buržuazija. Zato vas kličejo v boj! Branite se, pa ne z umazanim orožjem nasprotnikov, temveč samo s svojim duhovnim orožjem, z »Arbeiterzeitung« in zmagali boste! Skrbite, da se razširi, pridobivajte naročnike in zahtevajte jo povsod, kamor zahajate. Kdor agitira za »Arbeiterzeitung«, pridobi nove sobojevnike za našo stvar. Sodrugi, isto velja tudi za »Napreja«!

r Železničarske upokojeence opozarjamo, da morajo oddati rdeče legitimacije do 15. novembra postajenačelniku ali pa računski pisarni, da se prolongirajo.

Ako hočeš postati star, uživaj ono jed, ki so jo uživali naši stari, to je mleko in jajca. Iz teh snovi so narejeni makaroni in špageti tovarne »Pe-katete«. Dobijo se v pol kg zavojih.

Ako piješ 'BUDDHA' čaj, uživaš že na zemlji raj!

KJE SE KUPI?
Le pri tvrdki
Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Najboljši šivalni stroj za rodbinsko ali obrtno rabo, svetovno znanih znamk
Gritzner - Adler - Phonix.
Istotam posamezne dele za stroje in kolesa, igle, olje, jermena, pnevmatika.
Punk o vezanju na stroj brezplačen!
Večletna garancija! Na veliko! Ne malo!

Kmečko-delavska zveza.

Zborovanje podeželskega ljudstva je sklicala »Zveza slov. kmečkega ljudstva« (samostojni kmetje in radičevci) na Drenov grič pri Vrhniki preteklo nedeljo popoldne. Krivično obdavičenje je tako razburilo ljudstvo, da se je v večjem številu zbralo na javnem shodu in zahtevalo od zastopnikov vladajoče koalicije obračun. Socialisti smo zahtevali, da se z ozirom na prisotnost pristašev raznih strank shodu po principih demokracije izvoli predsedstvo, ki bi nepristransko vodilo zborovanje. Toda g. Pucelj je odgovoril: »Vi zahtevate, a mi ne damo. Zborovanje bo vodila naša organizacija, ki je shod sklicala. Vsak pa bo dobil besedo.« Z ozirom na to izjavo so se socialistični delavci pomirili, ker njih namen ni bil shod razbiti, temveč doseči, da se zborovalci seznanijo tudi s stališčem socialne demokracije o tako važnem vprašanju, kakor je »sporazum« med Slovenci, Hrvati in Srbi.

Zborovanje je poteklo mestoma burno, kar je razumljivo radi splošnega ogorčenja ljudstva nad krivičnim davčnim sistemom, ki je posledica kapitalizma in absolutističnega centralizma. Prvi je govoril narodni poslanec Radičeva stranke, g. Kelemina, ki je skušal opravičiti politiko »sporazuma« Radičeve stranke. Slovenskega vprašanja se ni dotaknil, govoril je samo o hrvaško-srbskem »sporazumu«. Zato ga poslušalci niso razumeli. Za njim je govoril bivši poslanec Kušar, ki je prav dobro pove-

dal, da delavec in kmeta davi davčni vijak, pozabil pa je povedati, da ta vijak navija kapitalistični režim, ki ga podpira njegova stranka. Pravilno je vzpodbujal delavce in kmete, naj se skupaj borijo proti izkoriščevalcem. Ne vemo, kako bodo zadovoljni njegovi gospodarji s takim bojem. S svojim govorom je najlepše pokazal, kako malo spada on sam med Pašičevo gospodo. Glavni govornik, nar. poslanec g. Pucelj, je razložil stališče samostojne kmečke stranke lepo in stvarno. Ko je lepo razložil, kaj je politika, je menil, da je samostojna kmečka stranka preslaba, da bi samostojno nastopala. Iskati mora zavznikov: Če delavstvo ni organizirano v pomembno politično stranko, mora kmečka stranka iskati zavznikov drugod pri sorodnih strankah. Zvezala se je s srbskimi zemljoradniki, ali oni so slabi. Zato je razumljivo, da se je zvezala z Radičevom stranko, ki predstavlja organizirano hrvaško kmečko ljudstvo. Hrvaška kmečka stranka pa se je morala tudi nasloniti na močno srbsko stranko, to je na Narodno radikalno. Gosp. Pucelj je na ta način najlepše razložil socialistično mišljenje o kmečkih gibanjih. Čisto kmečka stranka samostojno ne more obstojati, ker vas ni razredno enotna: v vasi so veliki posestniki, večina pa je srednjih in malih kmetov. Interesi veleposestva silijo vaše bogataše v zvezo z mestnimi kapitalisti, interesi malih kmetov pa silijo kmečke stranke v zvezo z mestnimi delavci, s proletariatom. V SHS ni delavski razred konsolidiran, zato se kmečke stranke vežejo s kapitalisti, zgubljajo s tem svojo samostojnost in postanejo plen gosposkih strank.

G. Pucelj je nadalje povedal, da je eden glavnih zakonov, ki jih pripravljajo radičevci, zakon o izenačenju davkov. Dalje je govoril, da se bodo borili proti indirektnim davkom, posebno proti zaščitni carini. (Ker je izenačenje davkov in odprava vseh indirektnih davkov, posebno pa carin, tudi v programu socialne demokracije in to od njenega postanka, bodo socialisti samo veseli, če bodo kmečke stranke v tem boju vztrajale!) To pa ni verjetno, dokler odločujejo njihovi kapitalistični zavzniki. G. Pucelj je tudi pravilno konstatiral, da SLS niti v opoziciji, niti na vladi ni mogla ničesar doseči, čeprav ima od 26 slovenskih ogromno večino 20 mandatov. H kapitulaciji radičevcev je omenil, da so radičevci samo priznali obstoječe stanje in ustavo, a niso opustili niti ene same točke svojega programa. G. Pucelj, ki ni radičevcev, pač ni dobro preštudiral programa Radičeve stranke, ki vsebuje mnogo lepih zahtev o ureditvi države, posebno pa o ureditvi samouprave in o agrarnem vprašanju. Po izjavi edino merodajnega g. Pašiča je sporazum z radičevci sklenjen na temelju Vidovdanske ustave in na temelju radikalnega političnega naziranja o državi in glavnih gospodarskih vprašanjih. Radikalni pa so monarhisti po programu, centralisti v nacionalnem vprašanju in čisto kapitalistična stranka v vseh gospodarskih vprašanjih. Zato je jasno, da oni celo buržuazno demokracijo priznavajo samo pogojno — če je njim zagotovljena vlada, če ne, so pripravljeni izvajati teror, kakor so ga tudi izvajali proti komunistom in proti radičevcem, s katerimi so sedaj zvezani.

Po govoru g. Pucelja je skušal Prepeluh, bivši socialdemokrat in voditelj slov. republikanske stranke, zagovarjati kapitulacijo svoje stranke in združitev s samostojnimi. Ker je »previdel«, da zakonodajne samouprave in republikanske ureditve ne more stranka sama izvajevati — so se združili s samostojneži, bivšimi centralisti in monarhisti! Tudi logika! Ali popolnoma Kristanova: tudi on je postal minister v izrazito nazadnjaški kapitalistični vladi zato, ker se drugače ni dalo za delavstvo nič doseči! Lepa »logika«, še lepši »socializem«! Da bom dosegel kaj od kapitalista, grem k njemu za hlapca! Pomagal mu bom splesti bič izkoriščanja! Ker ne more slov. republikanska stranka doseči, sama republike in zakonite avtonomije, se združimo s centralisti in monarhisti ter postanimo njihovi pomagači!

Poravnajte naročnino!

Ni čuda, da taka logika ne gre nobenemu delavcu, niti kmetu v glavo.

G. Pucelj je vsaj dosleden: on hoče zastopati interese bogatega kmeta, a vse drugo ga malo briga. On je neložnične republikance lepo pozibal, praktično in prav po ribniško. Zato bo njegov klub pridobil, a slovenska republikanska stranka je pokopana, zdi se, za vselej — po Novačanovem in Prepeluhovem poskusu. Če se je namreč ne usmili g. Anton Kristan, ker v tretje gre rado!

Za Prepeluhom je v imenu socialistične stranke razložil stališče stranke o centralizmu, krivičnem obdavčenju, somoodločbi in samoupravi s drug L. Klemenčič. Ob sedmi obletnici postanka SHS je nacionalno vprašanje, ki interesira vse ljudstvo, še vedno glavno nerешeno vprašanje. Saj tudi ni čuda: v skupni državi so se znašle pokrajine, ki so živele stoletja v čisto drugačnih razmerah, ki imajo ne samo drugačne običaje, jezike, vere, temveč tudi popolnoma različno gospodarstvo in različne zakone. Kako urediti tako državo, ni majhno vprašanje, posebno če pomislimo, da na notranjo ureditev SHS države, kakor vseh majhnih držav, vplivajo inozemski imperialisti s pomočjo kapitala in kapitalistične korupcije.

Naša socialno-demokratska stranka se je že pred 20 leti intenzivno bavila s tem vprašanjem ter mu tudi pred 15 leti dala na predkonferenci v Ljubljani in na balkanski konferenci 1910 glavno formulacijo s parolo: samoodločba narodov — za Balkan: zveza federativnih republik.

Naša stranka je bila torej edina, ki je predvidela s pomočjo svojega svetovnega nazora bodočo ureditev razmer, razpad imperialističnih držav in samoodločbo narodov, ki je na neki stopnji razvoja nujna.

Zal pa so stari voditelji naše stranke sklenili takoj po prevratu že leta 1919, enak sporazum z belgajskimi in slovenskimi kapitalisti, kakor so ga sklenili letos radičevci. Kristan & kompanija je za zeleno mizo proti volji delavstva kapitulirala, zapustila svoje glavne programatične točke v tem vprašanju — federacijo in republikanstvo — ter za ceno 3 ministrskih foteljev šla pomagat kapitalističnim centralistom in monarhistom. Pravtako kakor danes zagovarjajo radičevci svojo kapitulacijo, so zagovarjali kristanovski ministerialisti takratni njihov sporazum z demokrati.

Danes že zadnji delavec in kmet na Slovenskem občuti na svojih plečih »dobrote« takratnega »sporazuma«. Pravtako bodo tudi kmetje kmalu sprevideli, da to, kar so napravili radičevci, ne more prinesiti poljedelcem nič dobrega.

Absolutistični centralizem v naših razmerah onemogoča v praksi samoodločbo in samoupravo naroda v državi, pokrajini in občini. Kaj pomagajo tudi lepi zakoni, če se njih dobre strani ne izvajajo! Najlepši zgled je davčna politika. Kaj pomaga proračunski zakon, če je samo na papirju, finančna delegacija pa izterja samo v enem letu 70 milijonov dinarjev več

davka, kakor ga predpisujejo dvanajstine za Slovenijo! In dokler bo davčna uprava odvisna samo od ministra, bo vedno tako. Kaj pomaga zakon o izenačenju davkov, ko pa v Srbiji in drugih pokrajinah nimajo niti zemljiških katastrov, na temelju katerih se predpisujejo davki! Pri obstoječih razmerah, ko so pokrajine na jugu, n. pr. Makedonija, na čisto drugačni gospodarski stopnji kakor pa Slovenija, je nemogoče davke pravično izenačiti z enim samim zakonom. Makedonija, Srbija, Črna gora, Bosna — bi morale imeti posebne, njihovim posebnim in gospodarskim razmeram primerne davčne zakone in davčno upravo. To je za vsakega, ki razmere pozna, jasno ko beli dan. To pa lahko uredi pravično in pošteno samo vsaka pokrajina zase.

Pri nas je ljudstvo pismeno, zna čitati, pisati, računati. Doli na jugu je 80% nepismenih. Mi zahtevamo progresivno obdavčenje dohodka, pismene naloge, davčne knjižice itd. Doli tega ne zahtevajo, ker ne znajo čitati in računati. Pa tudi v vseh drugih stvarih je slično. V Makedoniji občine v našem smislu niti ne poznajo! Koliko smo se že mi borili za samoupravo občin!

Absolutistični centralizem enako davi delavce in kmete v vsej državi. Če so pred par leti srbski kapitalisti prizanašali srbskemu kmetu, da bi ga pridobili zopet po vseh vojnih strahotah, danes tudi njega izkoriščajo in predvsem politično tlačijo. Za absolutistični centralizem so torej samo belgajski kapitalisti in njihovi agenti. Ogromna večina delavcev in kmetov pa je za samoodločbo in samoupravo — ker samo na temelju samoodločbe in samouprave bo prišlo v resnici do pravega in resničnega sporazuma med Slovenci, Hrvati in Srbi. Naša dolžnost je, da dvignemo to čustvo do zavednosti in bojevitosti.

Pravi, resnični sporazum lahko ustvarijo samo delavci in kmetje v tej deželi, ker tvorijo oni 95% prebivalstva. Samoodločati in samoupravljati pa se morejo samo oni, ki so zavedni in organizirani. Niti Pašić, niti Radić, niti Korošec ne morejo ustvariti sporazuma, dokler je ljudstvo nezavedno in neorganizirano. Zato pa je predvsem potrebno, da se delavci in kmetje zavedajo svojih interesov, ne capljajo za kapitalisti, temveč mislijo s svojo lastno pametjo. Organizirati pa se morajo v taki stranki, ki ima v svojem programu delavske in kmečke interese, to stranko morajo sami vzdrževati potem progresivnega davka, sami voditi potem sestankov in sami čitati in pisati v delavske in kmečke časopise.

Brez dvoma so interesi vseh delavcev in malih kmetov v Jugoslaviji enaki. Oni se skupno borijo za mir, proti kapitalističnim razbojnikom, za zemljo proti veleposessnikom, za delavsko-kmečko demokracijo proti orjunaško-demokratskemu terorju, za pravično progresivno obdavčenje proti indirektnim davkom, za samoodločbo in samoupravo proti absolutizmu in centralizmu.

sebno mučijo tedaj revmatične bolečine. Po naših ugodnih izkušnjah pa se je pokazal kot vedno zanesljiv ublažitelj bolečin Fellerjev blagodišeči »Elsafluid«, katerega so že naši roditelji in dedje uporabljali kot priljubljeno domače sredstvo in kosmetikum. Uporaba »Elsafluida« vedno prija, bodisi odnobraj ali odzunaj. Je močnejši in krepkejši dejstva ko francosko žganje. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici za 63.— Din, 12 dvojnatih ali 4 specialne steklenice za 99.— dinarjev, 36 dvojnatih ali 12 specialnih

Vprašate, zakaj ne pokažemo uspehe? Zakaj nas je malo? Krivi so tega ministerialisti, ki so izdali naš program. Zato jih danes ni več v stranki. Nas je sicer še malo, a svojo stranko gradimo na temelju težkih izkušenj in na zavednosti, pridobljeni v boju. Malo nas je še, pa nas bo več in več. Zavednost raste počasi, a zmaga mora.

Za našo malo stranko pa stoji mnogomilijonska armada delavcev in poljedelcev vsega sveta. Socializem zmaga po vsem svetu, kapitalizem propada. Socializem bo zmaga tudi v Jugoslaviji, ker delavci in kmetje se morajo sporazumeti ne samo v državi SHS, temveč po vsem svetu.

Za sodr. Klemenčičem je govoril še sodr. Langof. (O tem bomo poročali prihodnjič. — Op. ured.) Shod je močno oživel politično mrtvilo v vrhniški okolici. Kmetje so se zamislili in živo debatirali, delavci pa so odšli z zborovanja prepričani, da so na pravem potu in da ne odnehajo od razrednega boja.

Aha!!! zato tako
lepo belo ker je
oprano

Persilam!

Persil samodelajote
pralno sredstvo
Tovarna Viljem Brauns Celje

Iz stranke.

TISKOVNI SKLAD

od 1. januarja do 24. oktobra 1925 nabrano:

Rudolf Strmčnik, Črna	4312.85 Din
Filip Grabner, Črna	2.— Din
Andrej Martinšek, Velenje	23.50 Din
Franc Pencelj, Trbovlje	15.— Din
Jos. Rednak I., Velenje	15.— Din
Neimenovan	5.— Din
Fani Prijatelj, Ljubljana	20.— Din
Marija Roglj, Ljubljana	3.— Din
Stanko Tomšič, Dev. M. v P.	27.— Din
pomotoma izpuščeno 20. 3.	
Skupaj	4.425.35 Din

Za poznavalce čaja
Colombo Ceylon tea

POLITIKA NOVOSINDIKALISTOV.

Delavska socialistična politika ven iz sindikatov, buržuazna kapitalistična politika v sindikate! — G. Pucelj je pozdravil sindikalistični železničarski kongres »zedinjenja«. Zgodovinski preokret neodvisnih — v resnici zgodovinska zabloda strokovničarjev. — Par stavkov, dovolj za mislečega človeka!

CAKAO VAN CASTER
je vendar najboljši

Belje. Neki naš sodrug v Celju je prejel sledeče pismo: Po nekaj letih, kar smo se razšli, imam priliko, popisati ti stanje delavstva v Baranji, zlasti pa na drž. posestvu Belje. Ko smo l. 1922 prišli sem v Belje, med Slovenci nas je bilo že nekaj prebujenih, smo skušali, da prebudimo iz spanja tudi tukajšnje delavstvo. Po dveh letih se nam je posrečilo, da imamo danes čez sto delavcev organiziranih pri ORSJ, in sicer pri podružnici tovarne sladkorja v Branjem vrhu. Organizatorične razmere v Vojvodini so zelo kritične: preganjanje od vseh strani, delavska zavednost slaba, primanjkuje agitatorjev — govornikov, tiska je malo. — Meseca januarja sem imel priliko govoriti z bivšim poslancem Nedeljkom Divcem. Govorila sva o razmerah na Slovenskem in iz katerih razlogov da je prišlo na Slovenskem do razkola med delavstvom, ki škoduje vsemu proletariatu v Jugoslaviji. Rekel mi je, da pravilnik, ki ga sodr. Bernot drži, ni izvedljiv v današnjih razmerah in da je bila radi tega belgajška SPJ primorana sklicati v Celje kongres za člane, ki se niso strinjali s pravilnikom itd. Po mojem mišljenju je stvar seveda drugačna. Da koritarjem pravilnik ne ugaia, je razumljivo, delavstvu pa, ki le malo razume socialistična načela, mora ugajati. Socializem je samo eden. Marks je rekel proletariatu, če hoče zmagati, naj se združi, vso drugo je intriga proti marksizmu. Jaz bi apeliral v imenu tukajšnjega slovenskega delavstva, da se čimbolj zavzamejo za svojo usodo in gredo na delo, da spravijo slovensko delavstvo na pravo pot, po kateri bomo korakali do zmage vsega jugoslovanskega proletariata. Sloga krepki, nesloga slabi! V današnjih kritičnih časih nam ne preostane nič drugega, da si stanje, v katerem živimo, sami izboljšamo, nihče drugi nam ga ne bo. Kristan, ki je bil direktor drž. posestva Belje, je razmere tukajšnjega delavstva še poslabšal, mesto izboljšal. L. 1921. je tukajšnje delavstvo spravil pod neko pragmatiko, ki delavskih potreb nikakor ne zadovoljuje. Šest mesecev se že borimo za spremembo njegove pragmatike, ali še do danes nismo dosegli nobene izpremembe. Vse merodajne oblasti smo že informirali, da se stvar reši na miren način, a doslej je bilo vse zaman. Buržuazija ve, da delavci nimajo nobene moči, ker organizacije strte in na tleh. Proletarci Celjani, ne dajte se omamiti! Trnjeva je bila pot slovenskega delavstva v Celju in kolikor sem informiran iz časopisa, je seme zavednosti strohnelo in na njegovem mestu raste plevelj in ljulka. Kaj pa cinkarna, je popolnoma izumrla? Parkrat sem pisal znanim sodrugom, pa nisem dobil nobenega odgovora; ne vem, ali jim tako dobro gre, ali so tako obubožali, da že za znaniko nimajo. Delavci iz istih okoliš bi morali imeti ožje stike in si dopisovati o delavskem gibanju. Pozdravljam vse Celjane, zlasti »Naprejevece«, korunovcem želim pa več pameti, ker škoduje razkol le delavstvu samemu. — M. L. in G.

r Policija nam je po nalogu drž. pravdnštva zaplenila »Komunistični manifest.« Preiskave se vrše tudi po deželi. Sodr. Leskovšek je bil aretiran. — Le mirno kri! — Prihodnjič pa kaj več.

30. X. 1925. — 2500.

V našem kraju

se posebno ostro občuti vsaka nagla sprememba vremena: nahod, kašelj, hripavost, vnetje, liganje v udih, zobobol in glavobol so sedaj pri nas na dnevnem redu. Prav po-

sebno mučijo tedaj revmatične bolečine. Po naših ugodnih izkušnjah pa se je pokazal kot vedno zanesljiv ublažitelj bolečin Fellerjev blagodišeči »Elsafluid«, katerega so že naši roditelji in dedje uporabljali kot priljubljeno domače sredstvo in kosmetikum. Uporaba »Elsafluida« vedno prija, bodisi odnobraj ali odzunaj. Je močnejši in krepkejši dejstva ko francosko žganje. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici za 63.— Din, 12 dvojnatih ali 4 specialne steklenice za 99.— dinarjev, 36 dvojnatih ali 12 specialnih

ba »Elsafluida« vedno prija, bodisi odnobraj ali odzunaj. Je močnejši in krepkejši dejstva ko francosko žganje. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici za 63.— Din, 12 dvojnatih ali 4 specialne steklenice za 99.— dinarjev, 36 dvojnatih ali 12 specialnih

steklenice za 250.— Din, že obenem z nabojem in poštino po povzetju ali proti plačilu vnaprej razpošilja lekarnar Eugen V. Feller v Subotici Donjoi, Elsatrg 252, Hrvatska. — Posamezne steklenice Elsafluida po 10 Din se dobe v vseh lekarnah in sorodnih trgovinah.

JORA slaščičarna

na drobno — na debelo

Celje — Dečkov trg šte. 6

Pozor!

Velurje, double štofe, parhante, odeje, kovtre, volnene vestje za dame in gospode, zimsko perilo za dame in gospode, šifon, nogavice in različno drugo blago priporoča po konkurenčnih cenah trgovina

MARIJA ROGELJ

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 26.

Kupujte pri tvrdkah ki oglašajo v Napreju!

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana — Frančiškanska ulica šte. 6

registrirana zadruga s omejeno zavezo.

Tiskovine

za šole, izpizstva in urade, najmodernejša plakate in vabila za veselice, letne zahajčke. Najmodernejša uredba za tiskanje časopisov, knjig, brošur itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA

**Manufakturna trgovina
J. KUDIŠ - Celje - Gaberje**

priporoča svojo veliko zalogo inozemskega, češkega, angleškega
itd. blaga na drobno in debelo po najnižjih konkurenčnih cenah.

Predno kupite

oglejte si v manufaktorni in modni trgovini
Miloš Pšeničnik - Celje.
Znižane cene in še pri večjem nakupu znaten popust.
Postržba solidna! Blago prvovrstno!

**Tvornica dežnikov in solnčnikov
L. MIKUŠ, LJUBLJANA**

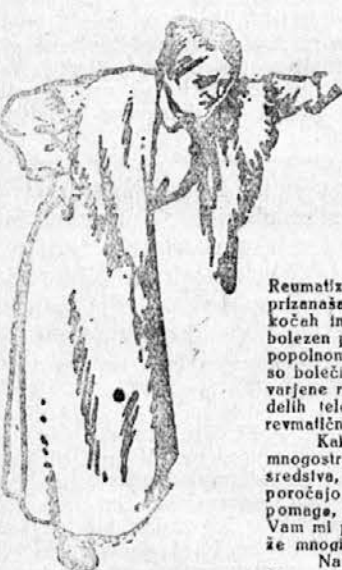
Mestni trg šte. 15
priporoča svojo bogato zalogo dežnikov v kakršnikoli
velikosti po najnižji ceni.

Drobnino in galanterijo ter delavsko perilo po
znižanih cenah dobite samo v detajlni trgovini

GASPARI & FANINGER
Maribor, Aleksandrova cesta 23.

**Češko sukno, žensko volneno blago,
perilo, platno, hlačevino, tiskovino itd.**
kupite v prvovrstni kakovosti najceneje
v Celju pri „Solncu“.

Za obilen obisk se priporoča
Alojz Drogenik.

Ali se hočete
**GIHTA in
REVMATIZMA**
temeljito rešiti?

Reumatizem je strašna in zelo razširjena bolezen, ki ne
priznava ne uboju ne bogatstvu, svoje žrtev zahteva v
kočah in palačah. Zelo različne so oblike, v katerih se
bolezen pojavlja in največkrat so bolezn, ki jim dajemo
popolnoma drugačna imena, tudi le revmatizem. Vseh
so bolečin v udih in sklepih, včasih zatečeni udi, pok-
varjene roke in noge; irganje, zbadanje v najrazličnejših
delih telesa, celo slabe oči so mnogokrat posledica
revmatičnih bolečin in gilita.

Kakor različna je oblika bolezni, tako različna in
mnogostranska so vsa mogoča in nemogoča zdravila
sredstva, medikamenti, miksture, mazila itd. ki jih pri-
poročajo trpečemu človeku. Večji del teh sredstev ne
pomaga, kvečjemu olajšajo bolečine za kratek čas. Ker
vam mi priporočamo, je neškodljivo in naravno in je
že mnogim bolnikom **gotovo pomagalo.**

Nashe zdravljenje je odlično in vpliva hitro.
Da pridobimo še več pristašev, smo odločili vsakomu
ki nam piše, našo zelo zanimivo in zelo poučno razpravo
poslati popolnoma zastonj.

Kogar torej mučijo bolečine, kdor se jih hoče rešiti temeljito in brez nevarnosti,
ta naj piše še danes na naslov:

AVGUST MÄRZKE,
BERLIN, Wilmersdorf
Bruchsalterstrasse 5, Abt. 324

Čajna Ročka rudeča
osebine polna, aromatična,
čista
Indo-Ceylon
čajna mešanica najfinjših
izbir, pri lahki, poparku brez
pri, močnem v smetani poparku
čist

Pristne kranjske klobase in fini
trapislovski sir priporoča

KARL LOIBNER, Celje
Kralja Petra cesta št. 17

Trgovina špecerije in delikates.
Za trgovce in gostilničarje popust.

Jakob Kovač
krojaški mojster
CELJE, Razlagova ulica 6.

Cenj. strankam se priporoča za izdelavo
vseh vrst oblek do najfinejših izdelave.
Vsakovrstno češko in angleško blago stalno
v zalogi po zmernih cenah. Zanesljivemu
uradniku in stalno nameštenemu delav-
stvu dejem tudi na obroka.

Excella
je najboljši in vendar naj-
cenejši stroj za rodbino
in obrt. Nadomestni deli
za vse stroje.

J. GOREC, LJUBLJANA

Galanterija! ter modno
blago, plet-
nine, nogavice, sukanec, vezanine,
gumbe modne biserne in druge,
palice, nahrbtnike, nože, jedilno
orodje, škarje itd. se dobi naj-
ugodnejše pri

Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika
Na veliko! ob vodi. Na malo!

**Premog-
Cebin-**
Dolova 1. tel. 56

NAZNANILO.
Slavnemu občinstvu in p. n. cenj. odjemalcem vljudno na-
znanjam, da je dospela velika množina finega angleškega in
češkega sukna za damske in moške obleke, črno sukno, ve-
lurji, double za plašče ter vse krojaške potrebščine.
V zalogi imam izgotovljene lepe moške in deške obleke,
površnike, modne dolge in kratke plašče ter veliko izbiro
usnjenih sukenj
do najfinejše kvalitete (Nappa).
Za cenj. nakup se priporoča manufakturna in konfekcijska
trgovina
Ivan Mastnak
CELJE, Kralja Petra cesta 15.
Cene nizke! Solidna postrežba!

Predno se odločiš

da kupiš obleko, plašč ali suknjo, poseti
našo detajlno trgovino na Erjavčevi cesti št. 2
nasproti Dramskega gledališča in si oglej
našo bogato zalogo.
Dobro blago, prvovrstna ročna izdelava in nedosegljivo
nizke cene te bodo prepričale, kje edino kupiš naj-
bolje in najceneje! — Državnim nameščencem proti
primerni garanciji tudi na obroke.
Konfekcijska tovarna
FRAN DERENDA & CIE., LJUBLJANA.

Ostanke v dolžini
2 do 8 m

20 m močnega celirja Din 220—, 20 m lrpež-
nega oksforja Din 230—, 20 m močne modrovine
(druk) Din 240—, 20 m krasnega parhanta za
otročje in ženske obleke Din 300—, 10 m hlačevine
dvojno široke (cajga) za moške obleke Din 395—,
20 m belega platna Din 260—, 20 m sirovega platna Din 160—
• razpošilja

veletrgovina **R. Stermecki, Celje št. 23**
Ilustrovani cenik z čez 1000 slikami se pošle vsakemu zastoj,
vzorci od sukna, kamgarna in rezne manufakturne robe pa samo
za 8 dni na ogled. Kdor pride z vlakom osebno kupoval, dobi
nakupu primerno površitev vožnje. Naročila čez Din 500—
poštne prosto. Trgovci en gros cene.

Kdo Vam pomaga
v slabih časih, pri veliki draginji in pri pomanjkanju denarja?
I. N. ŠOŠTARIČ, Maribor
Aleksandrova cesta šte. 13.

Ker le ta prodaja dobro blago za obleke in perilo po nizki ceni.
N. pr. platno po Din 8—, 9—, 10—, 12— itd. sukno po Din 50—,
60—, 70—, 80— itd. izgotovljene srajce Din 39— spodnje hlače
Din 24— nogavice Din 7—, 8—. Kdor nima denarja dobi na obroke.

Kje kupuješ?

V trgovini K. WORSHEJA nasl.
ANTON MACUN
v MARIBORU, Gosposka ulica šte. 10
ker si lahko izberem izmed velike zaloge, vsakovrstnega manu-
fakturnega blaga, kakor sukno za moške in ženske, barhenta,
platno od 9 Din naprej, gradl za posteljino, odeje za postelje,
izgotovljeno perilo za delavce in uradnike i. t. d. po naj-
nižjis cenah in ker se vsakega solidno postreže.

= LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA =
Ustanovljena 1900.
Ljubljana, Dunajska c. (v lastni hiši)
PODRUŽNICE:
Brezice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Ma-
ribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo,
Split, Trst. AGENCIJA: Logatec.
Poštni ček. račun Ljubljana 10.509
Brzjavni naslov: Banka Ljubljana
Tel. šte. 261, 413, 502, 503, 504.
Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoča dela.